MAHARASHTRA ADMINISTRATIVE TRIBUNAL

NAGPUR BENCH NAGPUR

ORIGINAL APPLICATION NO. 215/2017 (S.B.)

Manohar Ramchandra Sanap,
Aged about 62 years,
Occ. Retired, R/o Plot No. 20,
Deoghare Layout, Bhagwan Nagar,
Nagpur - 27.

Applicant.

Versus

1) The State of Maharashtra,
Through it's Chief Secretary,
Revenue & Forest Department,
Mantralaya, Mumbai- 400 032.

2) The Principal Chief Conservator of Forests,
M.S., Telangkhedi Road, Civil Lines,
Nagpur - 01.

3) The Chief Conservator of Forests (T),
Nagpur Circle, Near Zero Mile,
Civil Lines, Nagpur.

Respondents

Shri G.K.Bhusari, ld. Advocate for the applicant.

Shri M.I.Khan, ld. P.O. for the respondents.

Coram :- **Hon'ble Shri M.A.Lovekar, Member (J).**

JUDGMENT

Judgment is reserved on 11th March, 2024.

Judgment is pronounced on 14th March, 2024.

Heard Shri G.K.Bhusari, ld. counsel for the applicant and Shri M.I.Khan, ld. P.O. for the Respondents.

2. The applicant was working as Range Forest Officer. Work of natural regeneration of plants was assigned to him. Assistant Conservator of Forest, Wardha carried out inspection of said work and submitted reports dated 09.07.2012 and 06.08.2012 (A-2 & A-3, respectively). The applicant was then served with a chargesheet dated 29.08.2012 (A-4). It stated:-

> उपरोक्त प्रमाणे कुप क्र. VIII बोटेझरी व VIII दिघोरी या दोन्ही कुपात वनपरिक्षेत्र अधिकारी, उत्तर उमरेड यांनी मंजूर कार्य आयोजनेच्या तरतूदीप्रमाणे कामे केलेली नसल्याचे तसेच ग्रिड निहाय दिलेल्या यादीपेक्षा प्रत्यक्षात प्रमाणकात जास्त रोपे दर्शविल्याचे स्पष्ट होत असल्याने त्यांनी कर्तव्यात कसूर केल्याचे सिध्द होते. तसेच वनपरिक्षेत्र अधिकारी उत्तर उमरेड यांनी कुप क्र. VIII बोटेझरी मध्ये नैसर्गिक पुननिर्मीतीची कामे दि. ७/१२/२०११ ते २५/१२/२०११ पर्यंत व कुप क्र. VIII दिघोरी मध्ये नैसर्गिक पुनर्निमीतीची कामे दि. १७/१२/२०११ ते ३०/१२/०२०११ पर्यंत केल्याचे प्रमाणकात दर्शवीले आहे. परंतु सदर कामे प्रत्यक्षात पावसाळा सुरु झाल्यानंतर केल्याचे सहायक वनसंरक्षक (वनी) वर्धा यांचे तपासणीत आढळले. त्यामुळे वनपरिक्षेत्र अधिकारी उत्तर उमरेड यांनी वरीष्ठांची दिशाभुल केल्याचे निष्पन्न होत आहे. त्याच प्रमाणे ग्रिड निहाय दिलेल्या यादीपेक्षा प्रत्यक्षात प्रमाणकात जास्त रोपे दर्शविल्याचे स्पष्ट होत असल्याने शासकीय रक्कमेच्या नुकसानीस कारणीभुत असल्याचे स्पष्ट होते.
>
> उपरोक्त प्रमाणे श्री. एम. आर. सानप, वनपरिक्षेत्र अधिकारी उत्तर उमरेड यांनी महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम १९७९ च्या नियम ३ चे पोटनियम (i)(ii) (ii) चा भंग केल्याचे सिध्द होत आहे.

In his report dated 07.06.2013 (A-5) the Inquiry Officer concluded as follows and held the sole charge to be proved:-

> वरील विवेचनावरुन असे स्पष्ट होते की, अपचारी यांनी दोषारोपात नमुद कुपामध्ये ग्रिडनिहाय दिलेल्या यादीपेक्षा प्रत्यक्षात प्रमाणकात जास्त रोपे दर्शविल्याचे स्पष्ट होते. अपचारी यांनी प्रमाणकामध्ये ग्रिडनिहाय दिलेल्या यादीपेक्षा प्रमाणकात प्रत्यक्षात जास्त रोप दाखवुन पुर्ननिर्मितीच्या कामामध्ये जास्तीचा खर्च झाल्याचे दाखविले आहे. त्यामुळे शासनाचे शासकीय रकमेचे नुकसान झालेले आहे व त्या नुकसानीस अपचारी हे जबाबदार ठरतात. अपचा-याने दोषारोपात नमुद कामे करतांना कसुर केल्याचे व खोटी माहिती देऊन वरीष्ठांची दिशाभुल केल्याचे तसेच, ते शासकीय रकमेच्या नुकसानीस कारणीभुत ठरल्याचे स्पष्ट होते. सबब, उक्त दोषारोप अपचारी यांचे विरुध्द सिध्द होत आहे.
>
> **अपचारी यांचे विरुध्दच्या दोषारोपावरील निष्कर्ष -**
>
> दोषारोप बाब क्र. १ :- सिध्द होतो.

After receipt of report of Inquiry Officer respondent no. 3 called upon the applicant to submit his say. He submitted it on 24.07.2013. Respondent no. 3 then imposed the punishment on 14.10.2013 (A-8) as follows:-

> १. श्री एम.आर.सानप तत्कालीन वनपरिक्षेत्र अधिकारी उत्तर उमरेड यांचेकडून एकुण रु.१२७५५२/- वसुल करण्यात येत आहे.
> २. त्यांचे सेवानिवृत्ती वेतनातुन २% कपात एक वर्षासाठी करण्यात येत आहे.

By order dated 13.01.2014 (at P. 123) respondent no. 3 recalled the order dated 14.10.2013 by observing as follows:-

> शासन वित्त विभाग क्रमांक सेनिवे १००१/१३०/सेवा-४, दि. २ जुन २००३ निर्णयासोबतच्या परिशिष्ट अनु.क्र.१० नुसार सेवानिवृत्तीनंतर विभागीय चौकशी सुरू करणे व निवृत्ती वेतनात कपात करण्याचे पुर्ण अधिकार नियुक्ती प्राधिकायास आहे. श्री. एम.आर.सानप यांचे नियुक्ती प्राधिकारी शासन असल्यामुळे व श्री.एम.आर.सानप हे दि.३१/८/२०१२ रोजी सेवानिवृत्त झाले असल्यामुळे त्यांचेविरुध्द विभागीय चौकशी अंतर्गत निवृत्ती वेतनात कपात करणेबाबत आदेश निर्गमित करण्यास शासन सक्षम प्राधिकारी आहेत त्यामुळे या कार्यालयाकडून निर्गमित करण्यात आलेले आदेश क्र. कक्ष-/आस्था/अ/विची/एमआरसानप/प्र.क्र. ३३७ (१२-१३)/१६८ दि. १४/१०/२०१३ याद्वारे रद्य करण्यात येत आहे तसेच सदर प्रकरण पुढील कार्यवाहीकरीता वरिष्ठ कार्यालयास सादर करण्यात येत आहे.

By order dated 23.05.2016 punishment was imposed on the applicant against which he filed appeal (A-10) on 29.07.2016 opening part of which reads as under:-

> वरील संदर्भीय आदेश दिनांक २३/०५/२०१६ अन्वये अभिवेदकास शासनातर्फे खालील प्रमाणे शिक्षा देण्याचा अंतीम निर्णय घेण्यात आला आहे.
>
> (i) श्री. एम.आर. सानप, तत्का. वनपरिक्षेत्र अधिकारी (सेवा निवृत्त) यांच्या उपदानातून महाराष्ट्र नागरी सेवा (निवृत्ती वेतन) नियम १९८२ च्या नियम २७ नुसार रू. १,२७,५५२/- ऐवढी शासकीय नुकसानीची वसुली करण्यात यावी. तसेच त्यांच्या सेवा निवृत्ती वेतनातून दरमहा सहा टक्के रक्कम एक वर्षासाठी कपात करण्यात यावी असे संदर्भीय आदेशात आदेशित केलेले आहे.

By order dated 08.06.2020 (A-11) the appeal was partly allowed as follows:-

> १. अभिलार्थी यांचे अपील अंशत: मान्य करण्यात येत आहे.

२. श्री.एम.आर सानप, तत्का. वनपरिक्षेत्र अधिकारी याच्या उपदानातून महाराष्ट्र नागरी रोवा (निवृत्ती वेतन) नियम, १९८२ च्या नियम २७ अनुसार रूपये १,२७,५५२/- एवढी शासकीय नुकसानीची वसूली कायम ठेवण्यात येत आहे.

३. श्री.एम.आर.सानप, यांच्या सेवानिवृत्ती वेतनातून दरमहा सहा टक्के रक्कम एका वर्षासाठी कपात करण्याबाबतचा निर्णय रद्द करण्यात येत आहे. सदर रक्कम वसूल झाली असल्यास त्यांना ती परत करावी.

४. आदेश संबंधिताना कळविण्यात यावेत.

Order dated 08.06.2020 is impugned in this Original Application.

3. To impugn this order the O.A. was amended. Reply of respondents is dated 09.11.2017 (at PP. 138 to 145). These respondents did not amend their reply after the O.A. was amended.

4. Ld. counsel for the applicant wanted to rely on what are argued to be admissions given by witness no. 1 for the department. These portions of evidence of the witness are as follows:-

अपचारी यांनी मागणी केलेल्या अतिरीक्त कागदपत्रांपैकी मुद्दा क्र. ३, ९, १२, १६ यांची माहिती उपलब्ध नसल्याचे सादरकर्ता अधिकारी यांनी दि. १८.१२.१२ रोजी कळविल्याचे प्रकरणी सामील असलेले सदरचे पत्र पाहून खरे असल्याचे सांगीतले आहे. सामान्य प्रशासन विभागाकडील परिपत्रक दि. २४.१२.१९८५ नुसार शिस्तभंग विषयक प्राधिकारी यांनी दोषारोप पत्रातील मुळ कागदपत्रे, गैरवर्तणुकीच्या संबंधी विवरणपत्रात केलेली निवेदने वस्तुस्थितीवरील आधारीत आहेत काय, याची बारकाईने तपासणी करणे (निक्र.डी. ५) आवश्यक असल्याचे त्यांनी मान्य केले.

त्यांनी सरतपासणीत नागपूर वनविभागातील मंजुर कार्ययोजनेतील नैसर्गिक पुनः उत्त्पत्तीबद्दल सांगीतले आहे मात्र, त्याबाबत त्यावेळी कोणताही दस्तऐवजीन पुरावा दाखल केला नाही, असे स.सा.क्र. १ यांनी उलट तपासणीत सांगीतले.

मात्र, जंगलात पंच मिळत नसल्याने पंचनामा केला नाही, तपासणी अहवालावरील स्वाक्ष-या सर्व वनअधिकारी/कर्मचारी यांचे आहेत, त्यावरती कोणत्याही निःपक्ष साक्षीदारांच्या/पंच यांच्या स्वाक्ष-या नाहीत, हे म्हणणे खरे असल्याचे कबुल केले. त्यांनी त्यांच्या सरतपासामध्ये रोपांना मातीची भर देण्यांचे काम पाऊस पडल्यानंतर केल्याचे दिसुन आले, असा उल्लेख केला आहे मात्र, तपासणी अहवालामध्ये (निक्र.पी.६/डी.८) अतिवृष्टीमुळे मातीची भर वाहुन गेल्याचे निदर्शनास येते, असा उल्लेख असल्याचे मान्य केले. तसेच, त्या तपासणी अहवालामध्ये कामाची पाहणी केली असता जुन्या रोपांचे एकेरीकरण करुन मातीची भर दिले व अतिपाऊसामुळे पूर्ण मातीची भर वाहुन गेल्याचे दिसुन येते, असे नमुद असल्याचेही त्यांनी उलट तपासणीतुन मान्य केले.

कोणत्या क्षेत्रात व केव्हा पाऊस पडला व कोणत्या क्षेत्रात पाऊस पडला नाही, कोणत्या क्षेत्रात पाऊस पडल्यानंतर काम केले व कोणत्या क्षेत्रात पाऊस पडण्याअगोदर काम केले, याबाबत सविस्तरपणे अहवालात नमुद नसल्याचे मान्य करुन कुप क्र. ८ दिघोरी व बोटेझरी या तपासणी अहवालात काही क्षेत्रात पाऊस पडल्याचे नमुद आहे परंतु, त्याबाबत दस्तऐवजीन पुरावा चौकशीमध्ये दाखल झालेला नसल्याचे स.सा.क्र. १ यांनी कबुल केले आहे.

प्रधान मुख्य वनसंरक्षक कार्यालयाकडील मा. प्रधान सचिव (वने), महसूल व वनविभाग, मंत्रालय मुंबई यांना दि. ८.६.१२ रोजी लिहिलेले पत्र (निक्र.डी.१०) ते पाहुन त्यांनी असे मान्य केले की, त्या पत्रामध्ये मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक), नागपूर यांना दि. २५.५.१२ पासुन अनेक पत्रे व अर्धशासकीय पत्रे देऊनही त्यांनी N.R., C.B.O., A.R. च्या कामाची वैयक्तिकरीत्या निरीक्षण केले नाही म्हणुन मुख्य वनसंरक्षक यांनी प्रधान सचिव (वने) यांना विनंती केली आहे की, मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक), नागपूर यांना या कामाचे वैयक्तिकरीत्या निरीक्षण करण्यांचे आदेश द्यावेत - असे कळविलेले असल्याचे कबुल करुन मुख्य वनसंरक्षक (प्रादेशिक), नागपूर यांनी जुन महिन्यांचे सुरुवातीस पाऊस पडण्याआधी या दोन्ही कुपांचे निरीक्षण केले असते तर खरी वस्तुस्थिती समोर आली असती, हे म्हणणे खरे असल्याचे उलट तपासणीत मान्य केले आहे.

मोका तपासणीचे वेळी पाऊस पडल्यानंतर बेस लाईन/ग्रीडलाईन टाकुन ग्रीडमध्ये काही मातीकाम, काही ठिकाणी विरळीकरण केल्याचे आढळून आले, रोपांची उंची ६० से.मी. ब-याच ठिकाणी आढळलेली नाही, साग व इतर मौल्यवान रोपांभोवती पाऊस पडल्यानंतर मातीकाम ३० ते ४० से.मी. परिघाचे केल्याचे निदर्शनास आले, काम समाधानकारक नाही, रोपटयांना पेंट लावलेला नाही," अहवालातील या विधानांचे पुष्ठर्थ त्यांनी पंचनामा केलेला नाही, कुपात जाऊन जागेवरती प्रत्येक रोपांची तपासणी केली नाही, तपासणी केलेल्या मुख्य स्थळाचा नकाशा तैयार केलेला नाही, प्रतिदिन पर्जन्यमानाची प्रमाणीत आकडेवारी प्राप्त केली नाही, हे म्हणणे खरे असल्याचे स.सा.क्र. १ यांनी कबूल केले आहे.

मोका निरीक्षणावरून सदर कुपातील डी व सी क्षेत्रात नैसर्गिक पुनःनिर्मितीची कामे पाऊस पडल्यानंतर केल्याचे आढळले, सदर क्षेत्रात ६० से.मी. उंच रोपटे क्वचितच आढळून येतात. पाऊस पडल्यानंतर रोपाभोवती निघालेल्या मातीचे थर ३० ते ४० से.मी. घेराचे आढळले." या विधानाचे पुष्ठर्थ त्यांनी पंचनामा केलेला नाही, कुपात जाऊन जागेवरती प्रत्येक रोपांची तपासणी केली नाही, तपासणी केलेल्या मुख्य स्थळाचा नकाशा तैयार केलेला नाही, प्रतिदिन पर्जन्यमानाची प्रमाणित आकडेवारी प्राप्त केली नाही, हे म्हणणे खरे असल्याचे मान्य केले आहे. तसेच, त्यांच्या सरतपासणीमध्ये त्यांनी सादर केलेल्या अहवालाचा उल्लेख आलेला नाही व त्याला निशाणी क्र. ही दिलेला नसल्याचे, हे म्हणणे खरे असल्याचे स.सा.क्र. १ यांनी कबुल केले आहे.

Such reappreciation of evidence on record would not be permissible in exercise of clearly circumscribed, limited powers of judicial review. Had the findings been perverse or completely unfounded this Tribunal could have intervened. But such is not the case. The charge was held to be proved. There was evidence to record such findings. This was not a case of “no evidence”. So far as punishment is concerned, it cannot be said to be shockingly disproportionate to the charge proved. Hence, interference would not be warranted. In support of this conclusion reliance may be placed on the following rulings:-

B.C.Chaturvedi Vs. Union of India & Ors. (1995) 6 SCC 749:-

"A review of the above legal position would establish that the disciplinary authority, and on appeal the appellate authority, being fact-finding authorities have exclusive power to consider the evidence with a view to maintain discipline. They are invested with the discretion to impose appropriate punishment keeping in view the magnitude or gravity of the misconduct. The High Court/Tribunal, while exercising the power of judicial review, cannot normally substitute its own conclusion on penalty and impose some other penalty. If the punishment imposed by the disciplinary authority or the appellate authority shocks the conscience of the High Court/Tribunal, it would appropriately mould the relief, either directing the disciplinary/appellate authority to reconsider the penalty imposed, or to shorten the litigation, it may itself, in exceptional and rare cases impose appropriate punishment with cogent reasons in support thereof."

Reliance may also be placed on **Darshan Singh S/o Shri Ganga Singh Vs Union of India and Three Others (2016 SCC Online CAT 230)** wherein it is held:-

The High Court / Tribunal does not sit as an appellate authority over the findings of the disciplinary authority and so long as the findings of the disciplinary authority are supported by some evidence the High Court does not re-appreciate the evidence and come to a different and independent finding on the evidence. They have to see whether there is violation of natural justice and fair play or any procedural irregularity committed by the inquiry officer, Disciplinary authority and due procedure was adopted strictly in accordance with the service rules.

Reliance may also be placed on **Deputy General Manager (Appellate Authority) & Ors. Vs. Ajai Kumar Srivastava (2021) 2 SCC 612** wherein it is held:-

> *"The constitutional court while exercising its jurisdiction of judicial review under Article 226 or Article 136 of the Constitution would not interfere with the findings of fact arrived at in the departmental enquiry proceedings except in a case of mala fides or perversity i.e. where there is no evidence to support a finding or where a finding is such that no man acting reasonably and with objectivity could have arrived at those findings and so long as there is some evidence to support the conclusion arrived at by the departmental authority, the same has to be sustained."*

In the result, **the O.A. is dismissed with no order as to costs.** Any amount recovered from pension, except the amount of loss i.e. Rs. 1,27,552/-, shall be refunded to the applicant as per order passed by the Appellate Authority which is confirmed by this Tribunal.

Member (J)

Dated :- 14/03/2024
aps

I affirm that the contents of the PDF file order are word to word same as per original Judgment.

Name of Steno	:	Akhilesh Parasnath Srivastava.
Court Name	:	Court of Hon'ble Member (J).
Judgment signed on and pronounced on	:	14/03/2024
Uploaded on	:	15/03/2024